

Ja a l'antiguitat s'havia experimentat, sense entendre massa el perquè, el que al segle XIX s'anomenarà persistència retinal: quan l'ull humà deixa d'observar una imatge, aquesta encara es manté latent en la retina durant uns instants. Avui aquest fenomen no es coneix com a persistència retinal, sinó que se l'anomena "efecte phi", ja que la persistència de les imatges no es produeix en l'ull, sinó en el cervell humà.

Les joguines òptiques parteixen de l'aplicació lúdica d'aquest fenomen. Les imatges resultants són il·lusions òptiques que aprofiten l'efecte phi per generar-nos la sensació d'un moviment. De fet al cinema s'utilitza el mateix mètode: la projecció de 24 imatges per segon ens genera la sensació que veiem una pel·lícula quan en realitat es projecten fotogrames.

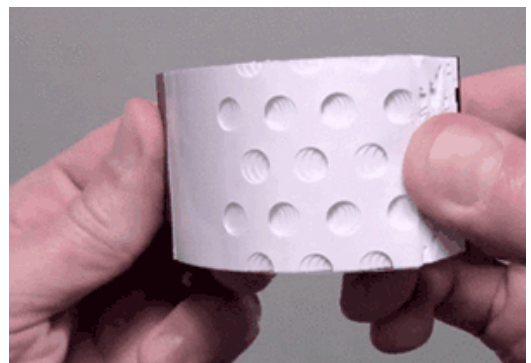
EL ZOÒTROP

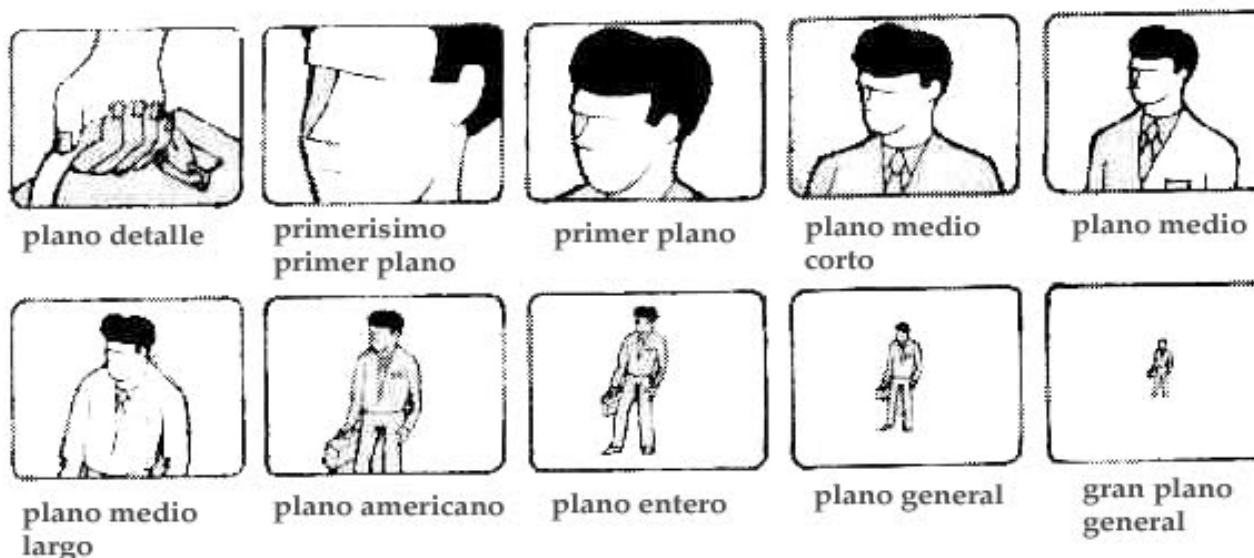
El zoòtrop és una joguina òptica inventada al 1834. Es basa en el fenomen de la persistència de la visió per crear la il·lusió de moviment, i funciona col·locant una seqüència d'imatges que mostra les diferents fases del moviment dins el cilindre del tambor. El zoòtrop era compost d'un tambor circular amb unes petites ranures homogeniament distribuïdes a la seva part superior i una tira d'imatges que descomponien un moviment cíclic enganxada a la part interior del tambor, just per sota de les ranures. En girar el tambor si es mirava a través d'una de les ranures s'obtenia la il·lusió del moviment.

EL FLIPBOOK

Un flipbook o foliscopi és un llibre que conté una sèrie d'imatges que varien gradualment d'una pàgina a la següent, de manera que en passar les pàgines ràpidament les imatges semblin animar-se tot simulant un moviment. El foliscopi també és conegut com a llibre animat o llibreta animada.

El llenguatge cinematogràfic, així com el verbal es pot descompondre en elements formants que funcionen com a unitats de significat. Aquestes unitats tenen una certa equivalència amb els elements verbals. Naturalment, el paral·lelisme no es pot aplicar linealment, però salvant totes les distàncies pot ser útil per situar-se.

paraula	FOTOGRAMA	Unitat mínima de significació però sola no té sentit. No és una unitat fonamental del cinema, té menys significat que la paraula.
oració	PLA	Unitat mínima de significació completa i autònoma. És l'element fonamental en cinema.
paràgraf	ESCENA	Unitat narrativa que es basa, com en el teatre, en una unitat de diàleg, i de personatges, és a dir, en una unitat de guió. No és pròpiament cinematogràfica.
capítol	SEQÜÈNCIA	Conjunt de plans que transcorren en una mateixa localització i en un temps continu. És una unitat narrativa que es basa, doncs, en un canvi d'espai o de temps. Tota la pel·lícula s'estructura en seqüències. És fonamental en el cinema, tant des del punt de vista de l'espectador com del realitzador.

EL PLA

El pla o fotograma és la unitat mínima de significació completa i autònoma. És l'element fonamental en cinema. En el llenguatge escrit correspondria a la paraula.

Des del punt de vista de l'espectador un pla és tot allò que hi ha entre dos talls d'imatge. És per tant, cadascun dels canvis de punt de vista amb què podem il·lustrar una acció (cal entendre per tall tot element d'enllaç, talls, foses, encadenats, etc.)

Des del punt de vista del realitzador el pla defineix l'escala (la mida relativa respecte la pantalla) amb què és enquadrat el subjecte de l'acció, escala que depèn de la distància entre aquest i la càmera. Aquesta definició es veu clarament quan tractem la "Tipologia del pla". La primera definició té un sinònim des del punt de vista del realitzador que és la PRESA.

Podem definir la presa com tot allò que es grava des que el motor arrenca fins que s'atura. Sovint els crítics parlen indistintament d'un o de l'altre per analitzar un film, però estrictament la presa fa referència al rodatge mentre que pla fa referència a la projecció. Físicament la diferència rau en les cues de la presa que no s'aprofitaran en el muntatge final.

L'ESCENA

L'escena és la unitat narrativa que es basa, com en el teatre, en una unitat de diàleg i de personatge, és a dir, en una unitat de guió. No és pròpiament cinematogràfica. En el llenguatge escrit correspondria al paràgraf.

SEQÜÈNCIA

La seqüència és un conjunt de plans que transcorren en una mateixa localització i en un temps continu. Es pot definir com una unitat narrativa que es basa en un canvi d'espai o de temps. Totes les pel·lícules s'estructuren en seqüències. És fonamental en el cinema, tant des del punt de vista de l'espectador com del realitzador. En el llenguatge escrit correspondria al capítol.
<https://vimeo.com/60656895>

Podem distingir diverses categories de plans:

- a) Els **plans absoluts** o naturals, els quals estan referenciats al cos humà.
- b) Els **plans relatius**, referits a objectes i paisatges.
- c) Hi hauria un tercer tipus de pla, que no ho són, de fet, són els que podríem anomenar "**plans adjectius**", que complementen els altres dos.

a) Els plans absoluts

Són els plans que tenen com a referència el cos humà. Utilitzen l'abreviatura del cos humà per donar nom al pla:

P.P.	[1/4]	Primer Pla	Talla ¼ del personatge, el que es coneix com a "bust"
P.M.	[1/2]	Pla Mig	Talla el personatge per la cintura o meitat
P.A.	[3/4]	Pla Americà	Talla el personatge pels genolls. També s'anomena "tres quarts"
P.C.	[4/4]	Pla de Conjunt	No talla el personatge, l'agafa sencer, en el seu conjunt. També anomenat pla sencer.
P.P.P.	[ulls]	Primeríssim Primer Pla	Se entra exclusivament en els ulls del personatge
G.P.P.	[1/8]	Gran Primer Pla	Talla 1/8 del personatge, exactament el rostre.

b) Els Plans relatius

No són plans pròpiament dits, sinó que prenen aquest nom per influència dels altres. Són plans que no prenen com a referència el cos humà sinó depenen de l'objecte que reatrem i són bàsicament dos: el Pla General i el Pla de Detall.

P.D.	[1/4]	Pla Detall	Equivalent al Primeríssim Primer Pla però d'un objecte o d'una situació.
P.G.	[1/2]	Pla General	Mostra una visió de conjunt d'un ambient. La figura humana ocupa un terç del quadre. La resta correspon a l'escenari.
G.P.G.	[3/4]	Gran Pla General	Presenta l'escenari on té lloc l'acció. No permet distingir les persones, les quals resten absorbides pel paisatge. https://m.youtube.com/watch?v=TgCejsyS0t8

c) Altres Plans cinematogràfics

Pla rus o alemany

Angulació de càmera lateral, de tal manera que la línia de l'horitzó no és paral·lela a la línia de l'enquadrament. S'obté quan la posició de la càmera no és vertical.

Pla subjectiu

La càmera substitueix la mirada d'un personatge, és a dir, l'espectador penetra dins la pel·lícula. Simula el punt de vista d'un personatge en concret de la pel·lícula.

<https://m.youtube.com/watch?v=IUF8QDCk7Mc>

Pla seqüència

S'anomena pla seqüència a aquella seqüència audiovisual filmada en continuïtat en una sola presa, sense talls ni interrupcions. La càmera es desplaça seguint una meticulosa planificació que pot incloure diversos tipus d'enquadraments, i per tant de plans.

Un exemple clàssic és la pel·lícula d'Alfred Hitchcock "The Rope", 1948, (La soga) rodada tota ella en un únic pla seqüència, només interromput per la necessitat de canviar el rotlle de pel·lícula durant el rodatge, dificultat que el director va solucionar amb aproximacions a objectes foscos que permetien encadenar les imatges i continuar el pla seqüència.

https://m.youtube.com/watch?v=pczdwTr_7zg

<https://m.youtube.com/watch?v=QZ4Oawo3CDc>

Pla contraplà

És una construcció fílmica que permet a l'espectador convertir-se en una espècie de mediador invisible entre mirades, un participant fictici en la fantasia de la pel·lícula.

https://youtu.be/oER_zmrMlhw

<https://m.youtube.com/watch?v=fMeNlvH86L8>

Altres plans (kill bill)

[HTTPS://M.YOUTUBE.COM/WATCH?V=P2YELAGI5KM](https://m.youtube.com/watch?v=P2YELAGI5KM)

TRAVELLING CIRCULAR (CIUDAD DE DIOS)

[HTTPS://M.YOUTUBE.COM/WATCH?V=RXR6FXSGZM0](https://m.youtube.com/watch?v=RXR6FXSGZM0)

Les funcions narratives dels diferents plans són:

Primerisim primer pla (PPP): serveix per emfatitzar un sentiment expressat pel personatge.

Ex. Bla de Runner

<https://m.youtube.com/watch?v=2YGWT8hRm0I>

El bueno el feo y el malo

<https://m.youtube.com/watch?v=AiVZ---qPA>

Primer pla (PP): serveix per donar proximitat del personatge amb l'espectador sense aïllar-lo del seu context.

Pla detall: serveix per destacar la importància narrativa d'un objecte.

Pla general: serveix per contextualitzar el personatges en el seu entorn i mostrar a l'espectador tot l'escenari en el qual es desenvolupa l'acció. En informatius es fa servir per mostrar tot el plató, sobretot al principi i final d'un noticiari, i en ocasions durant el seu decurs per indicar un canvi de secció o donar pas a un presentador especialitzat, com ara el d'esports.

Pla zenital: serveix com el general per contextualitzar els personatges i el seu entorn, però amb la particularitat que al ser un pla fet des de l'aire ens mostra la seva disposició sobre l'escenari permetent que l'espectador es pugui fer una composició de lloc tridimensional.

Wes Anderson

<https://m.youtube.com/watch?v=Ht4scf2DZzw>

L'ANGULACIÓ DEL PLA

L'angulació és un recurs expressiu de la narració audiovisual que es refereix a la posició de la càmera respecte als objectes i figures que capta. Tots els plans anteriors són susceptibles de ser angulats des de diferents alçades. Aquestes angulacions reben un nom concret per cada punt de vista i tenen un poderós efecte artístic.

